

ISSN 0321-1401

Дошкільне виховання

№ 12
2023

Всеукраїнський щомісячний науково-методичний журнал для педагогів і батьків

dv.in.ua/peredplata

**ВИГІДНА
ПЕРЕДПЛАТА**

У ФОКУСІ: **СИЛА В ЄДНОСТІ**

**ПАРТНЕРСТВО
ЗАРАДИ
ДІТЕЙ**

**ІГРИ
З ДІТЬМИ
В УКРИТТІ**

**ЗИМОВІ
ЗАНЯТТЯ,
ВІРШІ, ПІСНІ**

Партнерство заради дітей

Досвід співпраці учасників освітнього процесу в ЗДО

якість освіти

Галина СМОЛЬНИКОВА, канд. психол. наук,
доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти,
ІПО Київського університету імені Бориса Грінченка;

Марина ВРОЧИНСЬКА,
вихователька-методистка,
ЗДО № 432, м. Київ

Сьогодні дітям як ніколи потрібна стабільність і єдність у підходах до виховання від батьків та педагогів. Більше того, дошкільнята мають бачити модель здорових соціальних стосунків, аби не втратити базову довіру до світу. Для цього педагоги, батьки й громадськість мають навчитися вести діалог і будувати співпрацю на основі партнерства. Своїм досвідом налагодження таких взаємин діляться авторки статті.

ОСВІТНЄ ПАРТНЕРСТВО СЬОГОДНІ

Сучасна сім'я як суспільний інститут і в Україні, і в більшості європейських країн переживає перехідний період. Сьогодні активно обговорюються питання структури сім'ї, її цінностей і норм, зміни моделей відносин у сімейній системі (високий рівень розлучень, збільшення числа матерів, що працюють, зниження народжуваності). Усі ці проблеми, безумовно, впливають на особливості організації роботи закладу дошкільної освіти із сім'ями вихованців та формування партнерської взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу.

Освітнє партнерство — це форма спілкування та співпраці педагогів і батьків, що передбачає взаємну повагу, єдність виховних вимог, різних варіантів рішень і дій, впливів на дитину.

Таке спілкування передбачає особисті розмови, телефонні дзвінки, щоденні інформаційні контакти, надсилання фото та інформаційних бюлетенів, проведення консультацій, конференцій, круглих столів для батьків тощо.

Педагоги дошкільних закладів свідчать, що більший інтерес до партнерської взаємодії традиційно проявляють матері. Їх цікавлять такі питання: що дитина відчуває, наскільки вона впевнена у своїх силах, чи є в неї друзі, чи щаслива вона і чи задоволена дитячим садком (що важливіше, ніж те, які знання вона засвоює), чи подо-

бається їй пропонуване харчування. Також важливими для них є: рівень відкритості вихователів у спілкуванні з батьками, можливість постійного інформування родин щодо поведінки дитини, її самопочуття, надання батькам можливості за власним бажанням брати участь у практичних заходах ЗДО.

Разом з тим, на думку педагогів, значна частина батьків приділяє недостатньо часу та уваги вихованню своїх дітей. Ми вважаємо, що ця проблема безпосередньо пов'язана з проблемою партнерства між учасниками освітнього процесу. У дошкільних закладах, де таке партнерство ще не розвинене, спілкування між родинами і педагогами майже не відбувається, а міра участі батьків у житті дитсадків украй незначна. Батьки вихованців таких ЗДО здебільшого є спостерігачами, що схвалюють або критикують дії педагогів. Вони майже не мають можливості приймати рішення щодо планування змісту роботи дошкільного закладу, його реалізації. Та переважна більшість батьків і не хочуть брати на себе таку роль. Діяльність таких ЗДО, для яких характерне сильне централізоване управління з боку директора, також не узгоджується із сімейним вихованням, потреби і побажання батьків вихованців до уваги не беруться. Сфери відповідальності батьків і педагогів чітко розділені, а освітні переконання нерідко дуже різняться.

До Києва за час війни приїхало чимало переселенців, які, на жаль, втратили зв'язок з домівкою

життєва компетентність

**Песиків у гості запросили.
Ну які ж вони слухняні й милі!**

(Це та наступні фото надані авторками)

і не встигли як слід обжитися на новому місці. Родини дітей, які відвідують дошкільний заклад, стали більш неоднорідними. З огляду на це ми дійшли висновку, що в програмі партнерства в умовах дошкільного закладу **сьогодні слід орієнтуватися більшою мірою на діалогову діяльність і меншою на індивідуальний процес**. Пам'ятаймо, що етичний простір ЗДО формується, коли батьки, педагоги, діти з різними світоглядами, позиціями або навіть організаційними чи особистими цілями прагнуть до діалогу, попри всі наявні розбіжності.

Практика доводить, що на сучасному етапі батькам недостатньо просто спостерігати за буднями дітей у садочку. Педагоги ж мають дати собі відповідь на запитання "Що слід знати батькам, щоб зрозуміти особливості виховання дитини в сім'ї та дошкільному закладі?", ретельно готуватися до обговорення спільних заходів, до яких залучаються родини, презентувати їх на семінарах, круглих столах, днях відкритих дверей. Заздалегідь планувати їх та інформувати батьків про ці заходи, щоб вони могли виділити час для участі в них. Бажано готувати разом з дітьми невеликі символічні подарунки для близьких, брати в батьків інтерв'ю, самим відповідати на їхні запитання, зміцнювати довіру між усіма учасниками освітнього процесу. Крім того, бать-

ки мають ділитися думками, щось робити разом, розглядати майбутні сценарії партнерської взаємодії — можливі, ймовірні та бажані. Утім не варто забувати, що батьки працюють, і їхній вільний час доволі обмежений. На думку батьків, спільні з родинами заходи в кожній віковій групі варто проводити не частіше, ніж один раз на місяць чи двічі на квартал.

Наголосимо, що створення діалогічного етичного простору є життєво важливим для того, щоб партнери могли відкритися одне одному й обговорити погляди на систему виховання дітей у сім'ї та дошкільному закладі.

Партнерство дорослих не тільки створює безпечне емоційне середовище для дітей, а й демонструє малятам здорову соціальну модель відносин, яка спрямовує їх до побудови довірчих стосунків з іншими — батьками, вихователями, однолітками, старшими або молодшими дітьми.

ПЕРЕВАГИ ДЛЯ ВСІХ УЧАСНИКІВ

Перевагами партнерства дошкільного закладу і сім'ї є:

- ♦ поглиблення знань батьків про відносини в родині та роль у них дитини, її думки, ставлення і поведінку;
- ♦ розвиток лідерських якостей батьків;
- ♦ зв'язок сімей із членами громади;
- ♦ надання сім'ям необхідної підтримки та допомоги.

Партнерство створює можливості для розвитку в батьків упевненості у своїх діях, формування переконання, що їхні знання не менш важливі за професійні знання педагогів. Саме батьки спроможні "побудувати місточки" між двома середовищами — домом дитини і дошкільним закладом та збагатити культуру ЗДО через спільну проектну діяльність дітей і дорослих.

Так, одна мама згадувала, як її чоловік із сином пішли на організовану виховательками **екскурсію вихідного дня** і зробили багато світлин дітей групи, які через кілька днів після екскурсії були опубліковані на сайті дитячого садка. Чоловік отримав багато схвальних відгуків від інших батьків. Натхненний цією ситуацією успіху, через тиждень він разом із сином розмістив у кімнаті малого фотографії дітей групи з простими та яскравими підписами до кожної.

За ініціативою батьків у ЗДО № 432 був організований **книгообмін**. Його започаткували мами і тата вихованців однієї з вікових груп. Вони за-

пропонували педагогам облаштувати в коридорі дошкільного закладу вільну шафу, куди всі охочі зможуть приносити книжки, які їхні діти вже "прочитали". Будь-хто з дітей міг узяти з шафи книжку, натомість поповнивши імпровізовану книгозбірню виданням із власної бібліотеки.

Через півроку за ініціативою вихователів була облаштована ще одна шафа, і книжки стали розподіляти за розділами: "Книжечки для найменших" (для дітей раннього та молодшого дошкільного віку) і "Читаю — про все знаю" (для дітей середньої та старшої груп). Педагоги розмістили біля шаф правила користування імпровізованою бібліотекою:

Шановні батьки та маленькі читачі!

Ці читальні шафи влаштовані для обміну книжками. Ви можете взяти з полиці будь-яку вподобану книжку та почитати в родинному колі або в групі дошкільного закладу. Будь ласка, не забудьте повернути прочитану книжку на місце. Дотримуйтеся правил користування книжками. Не варто брати дві книжки одночасно.

Пропонуємо всім охочим узяти участь у книгообміні. Для цього доберіть разом зі своєю дитиною книжки, які вона згодна поставити до цієї шафи.

Дякуємо за співпрацю!

Вихователі мотивували батьків до участі у букросингу, пояснювали, що цей рух — кращий порятунок книжок від збирання порошку на домашніх полицях, адже ми рідко перечитуємо навіть найулюбленіші твори. Тимчасом книжками можна поділитися з іншими дітьми, отримавши можливість прочитати натомість щось інше, а потім обмінятися враженнями.

Партнерська взаємодія батьків та педагогів — необхідна умова гармонійного розвитку дитини. Якщо системи цінностей дорослих, які відповідають за дитину, істотно відрізняються, це може дезорієнтувати дітей і призвести до значного стресу.

У більшості ЗДО відпрацьовано **систему партнерської співпраці учасників освітнього процесу**. Вона реалізується через:

- ♦ діяльність ради ЗДО, до якої обов'язково входить один представник батьків від кожної вікової групи;
- ♦ дні відкритих дверей для батьків і представників громади;

- ♦ надання батькам можливості бути активними членами педагогічної ради закладу і вносити на її розгляд свої пропозиції та рішення;
- ♦ особисті розмови, заняття у форматах "батьки — дитина", "батьки — вихователі", батьківський гурток, спілкування в обраних месенджерах, як особисте, так і в групах.

Батькам, які вперше привели дитину в дошкільний заклад, пропонується взаємодія "педагога — батьки", у якій вони на початку виступають у ролі послідовників. З часом ця взаємодія переростає у партнерство "дім — дитячий садок", де батьки і педагоги відіграють однаково важливі ролі. Наприклад, **свято Гарбузика** не передбачено освітньою програмою дошкільного закладу, але батьки однієї з груп ЗДО № 432 домовилися між собою, що 31 жовтня приведуть дітей у стилізованих костюмах і проведуть із ними розвагу з гарбузами, сценарій якої схвалила вихователька. При цьому кожен з батьків мав можливість запропонувати свою ідею, прийняти рішення, крок за кроком спланувати й організувати цю розвагу, підготувати атрибути та дитячі костюми.

ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВ'ЯЗУЄМО РАЗОМ

Одним зі здобутків партнерської взаємодії педагогічного колективу ЗДО № 432, батьків і вихованців стало **налагодження співпраці з КП "Київкомунсервіс", Kyiv Green City, сортувальною станцією на Відрадному**. Проблема сортування відходів стоїть нині досить гостро. Ще зовсім недавно за історичними мірками кияни взагалі не замислювалися про утилізацію сміття — практично всі побутові відходи можна було переробити. Сьогодні ж ситуація змінилася, і формування в дітей екологічної свідомості змалечку — надважливе завдання педагогів і батьків. Адже дошкільний вік є найбільш сприятливим для закладання основ екологічної культури.

Метою співпраці батьків і педагогів стало формування навичок екологічного способу життя в усіх учасників освітнього процесу, запобігання утворенню відходів та відпрацювання моделей адекватного поведіння з ними. До дошкільного закладу були запрошені представники підприємства "Київкомунсервіс", що провели з педагогічним колективом і батьками **семінари-практикуми**, на яких обговорювалися питання запобігання утворенню відходів (зокрема шляхом заміни в повсякденному житті одноразових речей багаторазовими), сортування сміття. На території дошкільного закладу були встанов-

Співпраця з родиною

лені контейнери для роздільного збирання паперу, пластику, батарейок.

Вихователі всіх дошкільних груп провели з дітьми роботу, спрямовану на усвідомлення позитивного і негативного впливу людської діяльності на довкілля, формування ціннісного ставлення до природи, екологічно доцільної поведінки, зокрема навичок ресурсозбереження. Ми застосовували різні форми колективної взаємодії з дітьми: тематичні заняття (подорожі, екскурсії, квести); бесіди, розглядання фотографій, малюнків, реальних предметів; освітні ситуації; дидактичні ігри, досліди, продуктивні види діяльності. Організували освітню подорож на сортувальну станцію на Відрадному, де діти дізналися багато корисного та продемонстрували свої екологічні навички в практичній діяльності.

Упродовж останніх 5 років ЗДО № 432 підтримує **партнерську взаємодію з інспектором кінологічного центру поліції в Київській області** сержантом поліції Катериною Беляєвою та її чотирилапими друзями.

Ця дружба почалася в 2019 році на міському заході **"День захисту безпритульних тварин"**, коли до дошкільного закладу завітала тоді ще волонтерка міського собачого притулку Катерина Беляєва зі своїми улюбленими вихованцями, собаками Кнопкою та Радою. Вона розповіла дітям про умови життя собак у притулку, ознайомила з правилами поведінки з незнайомими тваринами на вулиці, наголосила на відповідальності дорослих і дітей за тварин, які живуть поряд з ними. І навіть продемонструвала дітям деякі прийоми дресури.

Наші педагоги, діти та батьки стали періодично підтримувати міський притулок і передавати його мешканцям смаколики. У період дистанційного навчання під час російської агресії Катерина

*Які м'якенькі в тебе вуха!
Ти нам дозволиш їх почухать?*

*Виросту — стану поліціантом.
Не пропадати ж такому таланту!*

Беляєва разом зі своєю мамою, працівницею нашого закладу, допомогла організувати для дітей цікаві заняття в програмі Zoom за участю собак Ради, Ванди, Кліпси, Поля, киці Варвари та ворона Вольтера. Усі охочі брали участь у цих відеозаняттях і виконували різноманітні завдання, які надсилалися у вайбер-групи від імені наших героїв.

Сьогодні, як ніколи, актуальним є формування соціально-громадянської компетентності та культурно-ціннісних орієнтацій дітей дошкільного віку. Так, під час проведення **тижня безпеки "Увага! Діти на дорозі!"** ми організували **зустріч із представником поліції**. Він у цікавій ігровій формі розповів про свою професію та запропонував дітям спробувати себе в ролі вуличних регулювальників. Дітей по черзі переодягали в справжній поліцейський жилет, давали жезл, навчали простих дій регулювальника на посту, а ще, на превелику радість малечі, дозволили оглянути поліцейську машину зсередини та навчили вмикати сигнал сирени, користуючись пультом управління.

Також малят ознайомили з професією **поліцейського кінолога**, який розповів, що собаки можуть служити в поліції та розв'язувати різні складні завдання (виявляти шкідливі предмети та речовини, розшукувати людей), продемонстрував дітям, як собаки виконують команди, надають психологічну підтримку людям, які цього потребують. Набуті на цій зустрічі знання та пережиті позитивні емоції втілилися в малюнках та поробках, які діти через тиждень подарували поліцейським на згадку.

У цій статті ми розкрили тільки деякі аспекти освітньої партнерської взаємодії. Переконані, що в наших колег є власний багатий досвід у цій царині, який варто обговорити на сторінках журналу. ■